

Nordmarks-Klarelvens och Filipstads Norra Bergslags Jernvägar.

N:o 32.

Tidtabell för bantågen från och med den 1 Juni 1895.

Erik Lindgren

Något om posten vid

Nordmark-Klarälvens Järnväg

Kl. 11	Pris & biljett från Munkfors.		Stationer.	Alla Sökn-dagar.			Sön- och Helgd.	Kl. 11	Pris & biljett från Filipstad.		Stationer.	Alla Sökn-dagar.			Sön- och Helgd.
	II kl.	III kl.		Bl. tåg.	Godst.	Person-tåg.			Bl. tåg.	Godst.		Person-tåg.			
			Munkfors—Filipstad.	Nr 1	Nr 3	Nr 5					Filipstad—Munkfors.	Nr 2	Nr 4	Nr 6	
			Från <i>Munkfors</i>	1030	—	630					Från <i>Filipstad</i>	930	525	525	
8	0,50	0,35	» Høje	1050	—	647					» <i>Fulun</i>	—	740	740	
16	1,00	0,65	» Myra	1110	—	704					» <i>Göteborg</i>	—	800	800	
20	1,20	0,80	» Råda	1125	—	713					» <i>Karlstad</i>	—	210	210	
24	1,45	1,00	Till <i>Sjögränd</i>	1137	—	723		2	0,50	0,25	Till <i>Finshyttan</i>	937	533	533	
			Ank. <i>Edebäck</i>	1210	—	800					» <i>Karlstad</i>	500	—	—	
			» <i>do</i>	1110	—	704					» <i>Kristinehamn</i>	622	—	622	
			Från <i>Sjögränd</i>	1145	—	732					Från <i>Finshyttan</i>	950	548	534	
27	1,65	1,10	» <i>Uddeholm</i>	1156	—	740		4	0,50	0,25	» <i>Enggrufvorna</i>	1000	558	541	
29	1,75	1,20	» <i>Stjernsfors</i>	1207	—	747		10	0,60	0,40	» <i>Fogdhyttan</i>	1015	613	555	
34	2,05	1,40	» <i>Hagfors</i>	1250	6,99	805		13	0,80	0,55	» <i>Finnmossen</i>	1032	623	605	
39	2,35	1,60	» <i>Geijersholm</i>	111	6,69	822		17	1,05	0,70	» <i>Nordmark</i>	1045	647	617	
47	2,85	1,90	» <i>Deglundsbacken</i>	138	7,16	842		29	1,80	1,20	» <i>Mokärnslyttan</i>	1123	730	646	
57	3,45	2,30	» <i>Sundsön</i>	205	7,48	900		34	2,10	1,40	» <i>Sundsön</i>	1135	742	656	
62	3,75	2,50	» <i>Mokärnslyttan</i>	228	8,04	918		44	2,70	1,80	» <i>Deglundsbacken</i>	1209	816	721	
74	4,45	3,00	» <i>Nordmark</i>	300	8,46	944		52	3,15	2,10	» <i>Geijersholm</i>	1233	845	740	
78	4,95	3,25	» <i>Finnmossen</i>	318	9,04	953		57	3,45	2,30	» <i>Hagfors</i>	105	900	800	
81	4,95	3,30	» <i>Fogdhyttan</i>	323	9,15	1002		62	3,75	2,50	» <i>Stjernsfors</i>	120	—	813	
87	5,25	3,55	» <i>Enggrufvorna</i>	341	9,34	1016		64	3,90	2,60	» <i>Uddeholm</i>	127	—	820	
89	5,35	3,60	Till <i>Finshyttan</i>	347	9,40	1024		67	4,05	2,70	Till <i>Sjögränd</i>	135	—	828	
			Ank. <i>Kristinehamn</i>	820	—	820					Ank. <i>Edebäck</i>	210	—	900	
			» <i>Karlstad</i>	1012	—	—					» <i>do</i>	110	—	805	
			Från <i>Finshyttan</i>	354	9,54	1029					Från <i>Sjögränd</i>	143	—	833	
91	5,50	3,70	Till <i>Filipstad</i>	400	10,00	1033		71	4,30	2,90	» <i>Råda</i>	200	—	847	
			Ank. <i>Karlstad</i>	—	340	340		75	4,55	3,05	» <i>Myra</i>	211	—	858	
			» <i>Göteborg</i>	—	940	940		83	5,05	3,35	» <i>Høje</i>	233	—	914	
			» <i>Fulun</i>	1022	—	1022		91	5,50	3,70	Till <i>Munkfors</i>	250	—	930	
			Från <i>Edebäck—Sjögränd.</i>	Nr 7	Nr 9	Nr 11					Från <i>Sjögränd—Edebäck.</i>	Nr 8	Nr 10	Nr 12	
			Från <i>Edebäck</i>	1110	110	705					» <i>Munkfors</i>	1030	—	630	
5	0,50	0,25	Till <i>Sjögränd</i>	1125	125	720					» <i>Filipstad</i>	—	930	574	
			Ank. <i>Munkfors</i>	—	250	930					» <i>Finshyttan</i>	—	940	624	
			» <i>Finshyttan</i>	347	—	1074					Från <i>Sjögränd</i>	1155	155	745	
			» <i>Filipstad</i>	400	—	1033		5	0,50	0,25	Till <i>Edebäck</i>	1210	210	800	900

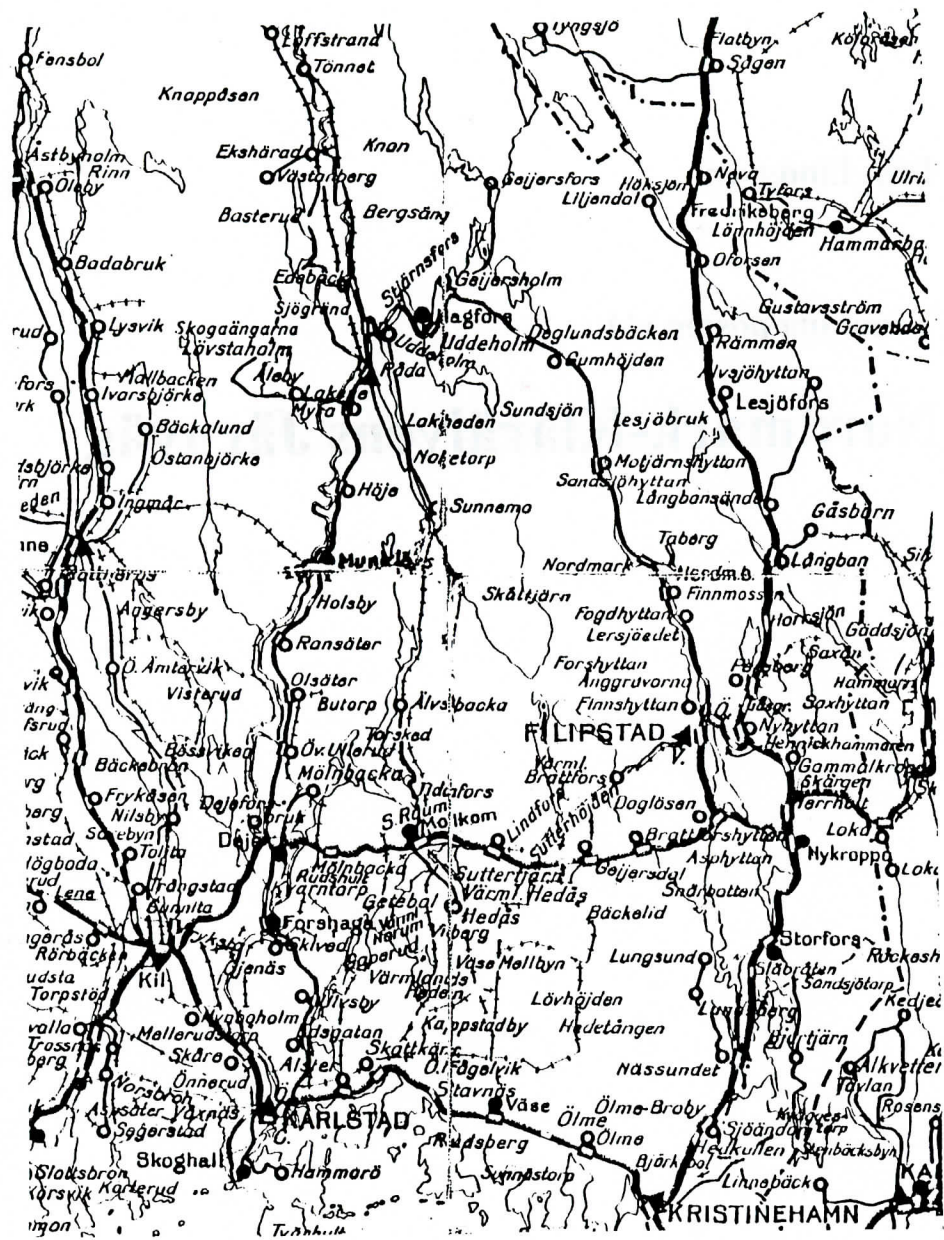
Under Sön- och Helgdagar gäller enkel biljett lifven för återresa samma dag.
Tur- och returbiljetter gällande 4 dagar, sista stampningsdagen inberäknad, säljas med 25 procent nedsättning.
Tecknet x betyder, att tåget gör uppehåll endast om resande finner sitt uppträde eller slemma.

Tiden från och med kl. 6:20 på aftonen till och med kl. 5:52 på morgonen angifves genom understrukna minutsiffror.

Stockholm, tryckt hos A. L. Normans Boktryckeri-Aktiebolag, 1895.

Förlagan tillverkad år 1993
Detta är kopia nr

Detta utdrag ur 1948 års post- och järnvägskarta är tyvärr skadat på grund av fyra kartveck men ger ändå en bild av den järnväg som berörs i detta häfte.

Förord

Som postelev på 1940-talet fick jag lära mig postgeografi. I det ämnet krävdes bland annat kunskap om järnvägslinjernas sträckning, då mindre poststationer i stor utsträckning var förenade med järnvägsstationer. En del av kunskapskontrollen gjordes genom att eleverna fick rita det svenska järnvägsnätet i sex delar. Några av linjerna eller delar av dem fastnade i minnet bättre än andra, kanske på grund av att de avvek från det gängse mönstret. Bland dem fanns en skärningspunkt i Skåne mellan två järnvägar utan att det låg någon station i skärningspunkten. Järnvägarna korsade varandra planskilda och skärningspunkten markerades på kartskissen med en båge. Andra skärningspunkter markerades med kryss, triangel eller cirkel, beroende på om det på platsen fanns en poststation, en postexpedition eller ett postkontor. Det var viktigt med terminologi på den tiden.

En linje, vars sträckning i sin helhet dröjt sig kvar i minnet var den som gick i en sockertoppsliknande sväng mellan Filipstad och Munkfors med Geijersholm längst i norr. Den nordliga delen av "sockertoppen" berörs i detta häfte med början vid Nordmark. Den östra delsträckan mellan Filipstad och Nordmark har jag tidigare berört i häfte 186, "Anteckningar om posten i Nordmarks socken i Värmland".

Jag har vid forskning i arkiven inte funnit någon korrespondens mellan järnvägsbolaget och posten för den del av järnvägen som öppnades för allmän trafik den 11 december 1877 (Nordmark-Sjögränd-Edcbäck). Uppgifterna om posten vid den bandelen hämtar jag därför från mina knapphändiga anteckningar om de där liggande postanstalerna. För den del som öppnades för allmän trafik den 27 september 1890 (Sjögränd-Munkfors) har jag däremot tillgång till litet material som kan belysa kontakten mellan järnvägsbolaget och posten vid startskedet.

Som vanligt är jag tacksam för synpunkter på häftets innehåll. Jag skriver förlagan på en ordbehandlare och tillverkar därefter ett litet antal häften i den mån sådana efterfrågas. Växjö den 15 februari 1993.

Erik Lindgren

Häftet i den posthistoriska serien skrivs på ordbehandlare och tillverkas i ett litet antal exemplar (10-20 ex) på en bordskopiator. Det är fråga om ett rent hantverk. Sinsemellan kan exemplaren bli olika och något skönhetsfel kan förekomma. Om det är fel på det häfte Du läser i nu, ber jag Dig skicka mig det för utbyte mot ett annat.

Inledning

Nordmark-Klarälvens järnväg omfattade sträckan mellan Nordmark och Björndalsbron, tidigare kallad Uddeholms järnväg, ägd av bruket och 1880 överläten på Nordmark-Klarälvens järnvägsaktiebolag, samt sträckan mellan Björndalsbron och Munkfors, som arrenderades av nyss nämnda järnvägsbolag. Några bilinjer fanns, däribland en från Sjögränd till Edebäck, där en poststation också öppnades vid den nordliga ändpunkten. Den ursprungliga sträckan mellan Skymnäs lastplats och Björndalsbron drogs in 1921. Den hade inte någon betydelse för postgången. Sträckan Sjögränd-Björndalsbron var fram till den 27 september 1890 öppen endast för godstrafik.

Sträckan Nordmark-Björndalsbron och dess bibanor öppnades för trafik den 11 december 1877, men samarbetet med posten på denna sträckan började inte förrän den 1 maj 1878. Sträckan Björndalsbron-Munkfors öppnades för allmän trafik den 27 september 1890 och posttrafiken kom igång här den 1 oktober 1890.

I det följande presenteras poststationerna i järnvägens riktning mot Munkfors med början vid Nordmark. Utgångsorten presenteras dock mycket kortfattat här eftersom någon poststation aldrig inrättades i Nordmarks järnvägsstation men väl i den söder därom liggande järnvägsstationen Finnmossen. Detta vållade vissa förvecklingar varom finns att läsa i häftet "Anteckningar om posten i Nordmarks socken".

Förberedelserna för samarbetet mellan posten och järnvägen på delsträckan närmast norr om Munkfors redovisas från tillgänglig korrespondens i avsnittet efter Uddeholm. Några lantpoststationer i järnvägens närhet har jag valt att kort beröra i detta häfte även om de inte haft mera samband med järnvägen än för postutväxling med relativt närliggande järnvägsstation. För järnvägen mellan Munkfors och Karlstad (Karlstad-Munkfors' järnväg), vars sydliga del (Deje - Karlstad) togs i bruk för allmän trafik den 1 mars 1904, planeras ett särskilt häfte.

Kungörelse,

angående indragning af poststationen i Gustaf Adolf och öppnande af åtskilliga nya poststationer vid Uddeholms jernväg.

Med nästinstundande april månads utgång kommer den inom Werm-lands län belägna poststationen i *Gustaf Adolf* att indragas.

Deremot blifva nya poststationer den 1 nästa maj öppnade vid de å Uddeholms jernväg inom nämnda län belägna stationerna *Mokärnshyttan*, *Geijersholm*, *Hagfors*, *Uddeholm* och *Edebäck*. Stockholm, af Kongl. Generalpoststyrelsen, den 29 mars 1878.

Detta är en kopia av det cirkulär i vilket poststyrelsen kungjorde att poststationer skulle öppnas vid den sedan mer än fyra månader trafikerade järnvägen.

Nordmark

Tidtabellen för Filipstads Norra Bergslags järnväg den 3 april 1876 tar upp namnet Nordmark som ändstation. Den järnvägsstationen kom aldrig att förenas med någon poststation även om berörda trafikanter uttryckte önskemål om en sådan. Till dem sällade sig kyrkoherden som i ett brev den 8 mars 1886 bl a skrev: "*...då Nordmarks station och Nordmarks prästgård ligga bredvid varandra, yrkar jag såsom ämbets- och tjänsteman, att Nordmarks järnvägsstation även bliver poststation*".

Efter remissbehandling ansåg poststyrelsen vid föredragning den 22 april 1886 att ärendet som avsåg att öppna en poststation i Nordmarks järnvägsstation inte borde "till vidare åtgärd föranleda". Långt senare öppnades med 1960 års ingång en lantpoststation med namnet Nordmarkshyttan. Den bestod till augusti månads utgång 1983, varefter ortsadressen Nordmarkshyttan fick vara kvar i postens register och sålunda kan användas som adress på försändelser trots att någon poststation med det namnet inte längre finns.

Motjärnshyttan

Det skulle dröja drygt fyra månader efter tågstart innan samarbetet mellan posten och järnvägen inleddes på Nordmark-Klarälvens järnväg. Det började den 1 maj 1878, då en poststation öppnades i Motjärnshyttans järnvägsstation, då med namnet stavat Mokärnshyttan. Stationsföreståndaren Claes Wahlund, som också var bruksförvaltare, blev ansvarig för postgöromålen med 200 kr i årsarvode för denna del av sysslan.

I längden var det väl inte lämpligt att förena bruksförvalteriet med järnvägs- och postgöromål. I den något ofullständiga personalförteckning som jag haft tillgång till, finns år 1888 Johannes Larsson antecknad som ansvarig för posten. Han hade då varit förenad järnvägs- och poststationsföreståndare i Motjärnshyttan flera år och dessförinnan vikarierat på motsvarande befattning i Finn mossen.

Carl Wilhelm Olsson tog över den förenade poststationen 1910 och den 1 oktober 1920 skildes post och järnväg åt. Då blev skogvaktaren Gustaf Helmer Skog föreståndare med poststationen flyttad ca 300 meter från järnvägsstationen. När han lämnade befattningen genom ett beslut i juni 1927, vikarierade handelsföreståndaren Gunnar Emanuel Pettersson i avvaktan på sin formella utnämning med 1928 års ingång.

Johan Eric Greger Eriksson blev föreståndare den 1 juni 1950, följd vid 1958 års ingång av fru Birgit Kerstin Eriksson. För henne antecknades vid en inspektion att hon skötte "poststationen med biträde av maken och ett handelsbiträde".

Poststationen i Motjärnshyttan drogs in med 1961 års utgång. Under en övergångstid förstärktes den ersättande lantbrevbäringen med ett postombud, i vars stämpel fanns gravyren FILIPSTAD POSTOMB 2. Postombudet avvecklades den 31 augusti 1964.

Gumhöjden

Lantpoststationen i Gumhöjden har i och för sig inte med järnvägen att göra men jag berör den ändå här som hastigast på grund av närheten till Gumma hållplats vid järnvägen. Poststationen öppnades den 1 juli 1925 med handelsföreståndaren Ernst Gustaf Hallberg som föreståndare (diarienummer I b 1521/24). Med affären i butiken blev det också de efterföljande handelsföreståndarna som fick "ärva" postsysslan, Algot Sjöström (1952-1961) och Gustaf Adolf Boström (1961-1971). Poststationen avvecklades med oktober månads utgång 1971.

Geijersholm

Den lantpoststation som öppnades den 1 januari 1875 med namnet Gustaf Adolf, drogs in med april månads utgång 1878. I stället öppnades den 1 maj 1878 en poststation i Geijersholms järnvägsstation. Där blev stationsföreståndaren Israel Larsson ansvarig för postärendena och efter kort tid följd av stationsmästaren A Andersson., båda med 240 kr i årsarvode för själva postsysslan. Olof Karlsson tycks ha tagit över genom beslut i oktober 1885, då med 360 kr i årsarvode, vilket efter 1902 års reglering höjdes till 420 kr.

Olof Karlsson fick i början av 1886 uttala sig i en remiss från poststyrelsen. Anledningen var förnyade försök från pastor O Berggren och andra företrädare för Gustaf Adolfs församling att få lantpoststationen återöppnad vid kyrkan. Karlsson skrev därvid bl a följande:

"Under flera års tid har Pastor Berggren haft och fortfarande har lösväska med Mokärnshyttans poststation och fortskaffas väskan genom postiljonskupén på Nordmark-Klarälvens Järnväg från hållstationen Deglundsbäcken till Mokärnshyttan och åter tvenne gånger under veckan i vardera riktningen, vilket kunde utsträckas till flera gånger i veckan eller dagligen om så önskas.

På den trakt, som skulle avse poststationens inrättande, finnes egentligen ej andra än fattiga skogsarbetare som icke kunna hava någon post eller korrespondens att tala om..."

Efter poststyrelsens beslut den 20 april 1886 inrättades emellertid på postinspektionens förslag lantbrevbäring från Geijersholms poststation till Gustaf Adolfs kyrkby.

Poststationen i Geijersholm lydde till en början under postkontoret i Råda men överflyttades den 1 februari 1898 till Filipstads förvaltningsområde. Den återflyttades så småningom till Råda-området, men när postexpeditionen i Hagfors höjdes till rang och värdighet av förvaltningspostkontor, blev poststationen i Geijersholm underställd postmästaren i Hagfors den 1 oktober 1954.

Olof Karlsson efterträddes 1909 av Carl Marcusson som efter hand fick allt bättre villkor. Rörelsen ökade till och med så mycket att det inte gick att i längden förena postgöromålen med järnvägspersonalens åligganden. Posten flyttades till L M Nilssons fastighet i järnvägsstationens närhet, där fru Beda Maria Nilsson antogs till föreståndare från den 1 oktober 1920. Poststationen flyttade under fru Nilssons tid till nya lokaler 1943. När hon avgått under sitt 74:e levnadsår den 1 juli 1957, hölls befattningen vakant i avvaktan på resultatet av en utredning om ny organisation. Denna lät vänta på sig och bland vikarierna blev fru Gerda Gräsberg den sista. Hon fick uppleva poststationens indragning med oktober månads utgång 1971. Ersättningen till befolkningen blev lantbrevbäring från Hagfors liksom till dem som hade betjänats av poststationerna i Geijersfors och Gumhöjden. De poststationerna drogs in samtidigt.

Geijersfors

Av förra avsnittet framgår att poststationen med socknens namn Gustaf Adolf, öppnad den 1 januari 1875, drogs in när en förenad post- och järnvägsstation öppnades i Geijersholm den 1 maj 1878. Från Geijersholm inrättades något senare en lantbrevbäringslinje som bl a betjänade Gustafsfors. En framställning den 9 november 1914 från J P Magnusson och Olaus Olsson, båda bosatta i Gustafsfors, ledde så småningom till poststyrelsens beslut den 18 januari 1916 att lantbrevbäringslinjen Geijersholm-Gustafsfors-Ufvanå drogs in med utgången av januari 1916 och att en poststation med namnet Geijersfors öppnades vid Gustafsfors bruk den 1 februari 1916.

Dessutom inrättades postföring med häst och vagn med fyra turer i veckan på en 13 km lång linje mellan Geijersholms förenade post- och

järnvägsstation och Geijersfors lantpoststation samt en lantbrevbäringslinje med två turer i veckan mellan Geijersfors poststation och Ufvanå via Naindammen. Till föreståndare för poststationen i Geijersfors och innehavare av postföringskontrakten antogs handlanden Albert Carlsson. Han fick finna sig i poststationens indragning med utgången av 1916. Den blev sålunda bara 11 månader gammal.

Långt senare öppnades en poststation åter i Geijersfors den 1 juli 1942 (diarienummer I b 926/42). Köpman Nils Robert Carlsson blev föreståndare. Denne efterträddes den 1 april 1958 av fru Anna Britta Nyqvist, som tidigare varit postbiträde i Edane. Hon fick uppleva poststationens indragning den 30 oktober 1971.

Hagfors

Stationsinspektör Gustaf Duhs blev ansvarig för den poststation som öppnades i Hagfors' järnvägsstation den 1 maj 1878. Hans årsarvode för postsysslan blev till en början 240 kr. Den 1 oktober 1893 tog Klas Albert Pallin över och efterträddes vid 1899 års ingång av Erik Daniel Stolpe. Han blev den längst tjänstgörande stinsen i Hagfors med postgöromål och fick på grund av ökade göromål träffa ett säravtal med postverket om ersättningsvillkoren efter 1914 års allmänna reglering av ersättningen till föreståndare vid förenade post- och järnvägsstationer.

Stolpe fick också uppleva att post och järnväg skildes åt den 1 februari 1918. Fröken Hilma Kristina Jernberg flyttade till Hagfors från Deje, där hon varit poststationsföreståndare under sju månader. Hon blev nu föreståndare för posten i Hagfors och fick på grund av giftermål efternamnet Haag. Under hennes tjänstledighet 1 juli 1921 - 30 juni 1922 vikarierade Ellen Teresia Sandberg. Nu hade omsättningen ökat så mycket att poststationen kunde statushöjas till postexpedition från den 1 oktober 1923. Föreståndarens titel blev nu stationsmästare. Som sådana tjänstgjorde bland andra Robert Dahlberg, Erik Olof Karlsson och Johan Emil Oskar Karlström.

Ellen Sandbergs vikariat som poststationsföreståndare upphörde när postexpeditionen organiserades den 1 oktober 1923. Hon blev biträde under Robert Dahlberg men valde att resa till Amerika på sommaren 1924. Ellen Eklöf tog vid efter henne som biträde under några år.

Ännu en höjning av postens status skulle invånarna i Hagfors få uppleva genom att postexpeditionen organiserades som postkontor den 1 oktober 1954 med eget förvaltningsområde. Nu degraderades postkontoret i Råda till postexpedition och underställdes postmästaren i Hagfors, liksom postexpeditionerna i Edebäck, Ekshärad, Sunnemo och Syslebäck samt poststationerna Ambjörby, Amnerud, Geijersfors, Geijersholm, Gravol, Höje, Höljes, Klaråsen, Kärrbackstrand, Lakene, Likenä, Loffstrand, Myra, Stöllet, Tönnet, Värmlands Dalby och Västanberg. Därmed kom också ett stort antal lantbrevbärare samt postombuden i Bastuknappen, Brunnberg, Bäfteby, Månäs och Uggelheden att lyda under postkontoret i Hagfors.

Det var sålunda fråga om ett ganska vidsträckt förvaltningsområde som bland andra postmästare Erik Robert Åberg fick basa över. Men inte mycket har varit beständigt i postverket under andra hälften av 1900-talet. 1970-talets mycket omfattande ändringar av förvaltningsområden och termer ledde till att postkontoret visserligen fick behålla termen postkontor, men detta blev beteckningen för de flesta kundbetjänande postanstalter 1977 och för alla 1986. Men förvaltningsområdet, som på grund av utbyggd lantbrevbärning m m nu hade begränsats till postexpeditionerna ("postkontoren") i Ekshärad, Uddeholm, Höljes, Råda, Stöllet och Syslebäck, fick ingå Karlstads postområde. Med ansvar för service till drygt 6000 hushåll, inklusive dem med postadress Lakene och Råda, fick Märtha Berglund ta över postkontoret 1983, med titeln kommunpostmästare vid 1988 års ingång och titeln distriktschef i 1990-talets nya organisation.

Uddeholm (Hagfors 2)

När posttrafiken började på järnvägen norrut från Nordmark den 1 maj 1878 öppnades också en poststation i Uddeholms järnvägsstation. Samuel Helén fick ansvaret för postgöromålen med 300 kr i årsarvode. Han följdes efter kort tid av A Andersson, som dessförinnan skurit sina lagrar, som det heter, i Geijersholm. Hans efterträdare Olof Olsson fick enligt beslut den 5 oktober 1885 årsarvodet höjt till 480 kr. Villkoren förbättrades innan han fick lämna över till Martin Valentin Holmström den 1 september 1905 och blev med stigande trafik allt bättre under

efterföljarna Carl Laurentius Larsson (1915-1916), vikarien Oscar Valfrid Persson (1916) och Carl Emanuel Marcusson (1916-1923). Den sistnämnde hade varit föreståndare för poststationen i Geijersholm sedan juli 1909.

Hugo Clarin, som tog över efter Marcusson den 1 oktober 1923, avled i september 1946 och Olof Paul Andersson blev föreståndare under de fyra sista åren av förening mellan post och järnväg. Denna upphörde den 1 oktober 1950, då poststationen statushöjdes till postexpedition. Under de följande 27 åren var chefs titeln stationsmästare, innehavd av bl a Eskil Erik Carlsson och Inez Persson, som i december 1969 fick flytta till nya lokaler i f d Brukshandeln. Den 16 juni samma år hade poststationens namn ändrats från Uddeholm till Hagfors 2 och med termen postkontor finns postanstalten kvar med det namnet ännu när detta skrivs i februari 1993.

Poststation begärs i Torsby

Efter ett sammanträde i Torsby folkskola den 30 september 1906 med representanter för Torsby, Backa och Hoftersbol under Per Jonssons ordförandeskap skrev sammanträdets sekreterare E K Danielsson till poststyrelsen och begärde att en poststation skulle öppnas i Torsby (diarienummer 1906: 13930/2338). Under den följande remissbehandlingen uppgav poststationsföreståndare Holmström i Uddeholm att de klagomål mot postgången som föregått sammanträdet varit obefogade. Postmästaren i Filipstad uppgav senare att en poststation i Torsby vid postföringslinjen Uddeholm-Sunnemo var alldeles överflödig. Kronolänsmannen ansåg att ansökan borde lämnas utan avseende. Poststyrelsen beslöt i enlighet därmed vid föredragning den 21 januari 1907.

Edebäck

Från Sjögränd vid järnvägen några kilometer norr om Uddeholm byggdes banan vidare till Edebäck, en sträcka som senare kallades bibana. Även i Edebäcks järnvägsstation öppnades en poststation den 1 maj 1878. Carl Svensson blev ansvarig för både post och järnväg, följd 1879 av Samuel Halén. Denne avled i oktober 1910 och efter ett kort

vikariat tog stinsen J P Mattsohn över i februari 1911. Han avled i juli 1923 och befattningen uppehölls på vakans i avvaktan på att en omorganisation kunde genomföras. Denna innebar att poststationen skildes från järnvägen den 1 oktober 1923. Föreståndare för järnvägsstationen blev då Carl Emanuel Marcusson som tidigare hade ansvarat för de förenade poststationerna i Geijersholm (1909-1916) och Uddeholm (1916-1923).

Poststationens skötsel överlämnades till änkefru Majken Mattsohn, då 47 år gammal. Hennes efterträdare under perioden september 1927 - juni 1934 lyckades mindre bra. Efter en vakansperiod tillsattes vid 1935 års ingång Carl Emanuel Marcusson som ansvarig för poststationen. Han lämnade emellertid postsysslan i april 1947, då Karin Maria Jonsson började vikariera för att bli ordinarie poststationsföreståndare ett år senare. Hon fick redan den 1 mars 1949 uppleva att poststationen statushöjdes till postexpedition. Aina Margareta Marcusson tog över denna i augusti 1956. Den 14 juni 1969 drogs postexpeditionen in. Förutom lantbrevbäring blev ersättningen ett postombud i vars datumstämpel graverades HAGFORS POSTOMB 1. Postombudet avvecklades den 31 oktober 1973. De som bodde längst norrut inom Edebäcks tidigare betjäningsområde anknöts till lantbrevbäring från Ekshärad.

Filipstad—Edebäck.

(Från den 15 oktober 1880.)

△ N:r 2.		Denna spalt läses nedifrån och uppåt.
2,30	<i>Filipstad</i>	12,0
2,52	<i>Finshyttan</i>	11,53
3,21	<i>Fogdhyttan</i>	11,10
3,39	<i>Finmossen</i>	11,0
4,42	<i>Mokärnshyttan</i>	9,58
5,56	<i>Geijersholm</i>	8,37
6,28	<i>Hagfors</i>	8,13
6,53	<i>Uddeholm</i>	7,34
7,25	<i>Edebäck</i>	7,0

N:r 1.

△

Detta är tidtabellen för postgången till och från Edebäck, sådan den gällde under en del av Samuel Haléns tjänstgöringstid. Inom ram markeras uppgifter som avser tid mellan kl 1800 och 0600 ("nattid").

Järnvägsdelen Sjögränd - Munkfors

Den 22 augusti 1890 skrev trafikchefen Erik Nordvall vid Nordmark-Klarälvens Järnväg till postinspektionen i västra järnvägspostdistriktet att linjen Björndalsbron - Munkfors skulle öppnas för allmän trafik den 1 oktober och att linjen Sjögränd-Björndalsbron då skulle öppnas för persontrafik. Den hade dittills använts för godstrafik. Nordvall uppgav att på sträckan Sjögränd-Björndalsbron fanns stationen Råda och hållplatsen Myra samt på sträckan Björndalsbron-Munkfors hållplatsen Höje. Han skrev vidare:

"Sannolikt komma tågen att anordnas så, att ett tåg utgår från Munkfors kl 6 fm och ankommer till Filipstad kl 12.15 em, samt ett tåg att utgå från Filipstad kl 10 fm och ankomma till Munkfors kl 4.30 em. Tågen mötas i Finnmossen. Mellan Sjögränd och Edebäck anordnas särskilda tåg, som stå i förbindelse med såväl tåget till som från Filipstad.

Poststationen vid Munkfors torde lämpligen böra flyttas till järnvägsstationen och, vid Höje bör måhända även poststation inrättas".

Samtidigt förelåg en framställning till poststyrelsen från ett antal personer i Höje om att en poststation skulle öppnas i järnvägsstationen. Den remitterades till postinspektionen som också fick i uppdrag att vidta vissa förberedande åtgärder. Till dessa hörde uppsägning av avtalet med föreståndaren för lantpoststationen i Munkfors samt avtalen med postförarna på linjerna mellan Bogeruds skjutsstation och Övre Ulleruds poststation resp Råda postkontor, ävensom med postföraren på linjen mellan Råda postkontor och Sjögränds hållplats och mellan Råda postkontor och Uddeholms poststation. Postinspektionen fick också infordra anbud på postföring mellan Munkfors och Övre Ullerud.

I ett längre brev den 19 september 1890 redovisade postinspektören till poststyrelsen sin utredning och hemställde bland annat att förenade post- och järnvägsstationer skulle öppnas i Munkfors och Höje samt att viss ändring skulle göras beträffande omfattningen av Råda postkontors förvaltningsområde. Den nya organisationen kunde träda i kraft med oktober månads ingång 1890.

Råda

Sedan den 1 december 1855 fanns ett postkontor i Råda. Där hade funnits tre ordinarie chefer innan postmästare Carl August Johansson tog över ansvaret 1883. Det fördes aldrig på tal att förena posten med järnvägen men postmästaren blev naturligtvis remissinstans under den tid då järnvägen planerades. Postkontoret hade under perioder ett omfattande förvaltningsområde men förlorade efter hand allt mer i betydelse på grund av ändrade kommunikationsförhållanden. Det degraderades till postexpedition 1954 och förlorade därmed helt sitt förvaltningsområde. Termen postkontor återfördes genom en generell riksomfattande omorganisation 1977. Dessförinnan hade postverket planer på att ändra postexpeditionens namn till Hagfors 3. Detta hade kommunstyrelsen i Hagfors emellertid lyckats förhindra.

När omsättningen minskat i så hög grad att det inte längre var försvarbart med en fast postanordning i Råda, drogs postkontoret in den 1 april 1992. Råda fick behållas som ortsadress och i projektet "Nät 92" ordnades viss service genom så kallad närpost. Under en eftermiddagstimme stannar lantbrevbäraren på Vävknuten för kassaärenden.

Myra

Den lilla stationen vid Myra förenades den 1 oktober 1907 med en poststation och järnvägsanställda ansvarade för dess skötsel till och med 1918. Den 1 januari 1919 flyttades poststationen till handlanden Per Johan Nyströms fastighet med Nyström som föreståndare till och med april 1922. Under tre månader därefter sköttes poststationen av fröken Elsa Margareta Nyström men flyttades den 1 september 1922 till det flodmanska huset, där fru Hilda Flodman blev föreståndare. Hon förblev så i mer än 41 år och avgick vid 68 års ålder den 30 november 1963 samtidigt som poststationen drogs in.

Lakene

Ungefär en halv mil väster om Myra ligger Lakene och Sörby samhällen på ett par kilometers avstånd från varandra. I den norra delen av området öppnades den 1 september 1939 en poststation med namnet Lakene. Karl Adolf Flodman blev föreståndare. Efter hans död i augusti 1946, blott 55 år gammal, anställdes Rut Dagny Pettersson som ordinarie föreståndare. I januari 1976 aviserades nedläggningsplaner, men de genomfördes i etapper. Den 1 oktober 1976 klassades poststationen i Lakene sålunda som postställe med kortare öppethållande och den 30 september 1982 drogs detta in. Lantbrevbäring från Hagfors blev ersättningen men ortsadressen Lakene fick behållas till glädje inte minst för hembygdsvännerna.

Höje

I augusti 1890 skrev kronolänsman J Wennerlöf ett stort antal andra personer i Höje under en framställning till poststyrelsen med begäran att en poststation skulle inrättas i den då byggda järnvägsstationen. Ärendet remitterades till postinspektionen och bifogades det större ärendet om den omorganisation som föranleddes av järnvägens tillkomst.

Poststyrelsen biföll och poststationen öppnades den 1 oktober 1890 med stationsmästaren Carl Johan Jansson som ansvarig. Johan Petrus Larsson tog över i maj 1900 och sedan kom de två följande bytena relativt tätt, Olof Jansson (1901-1903) och Lars Gustaf Linné (1903-1918). Det blev fröken Rut Elly Linné som fick ta hand om poststationen när samarbetet mellan post och järnväg upphörde med 1919 års ingång (diarienummer I b 5244/18). Hon följdes i februari 1921 av fröken Elin Maria Linné, sedermera med efternamnet Jansson. Hon avgick vid halvårsskiftet 1962, då 67 år gammal, och Karin Inga-Lill Jansson blev nu ortens siste poststationsföreståndare. Hon bytte efternamnet till Janmark vid 1966 års ingång och fick uppleva poststationens indragning med augusti månads utgång 1977.

		469.						
		Höje—Ena.						
		(Från den 4 februari 1903.)						
O. L.	—	2,15	0,7 {	Höje poststation	O. L.	6,45	—	
				Västra Skymnäsa (åbon Vilh. Andersson)				
				Höjeberg (handlanden C. A. Svensson)				
				Uddheden (åbon Per Andersson)				
O. L.	4,0	—		Ena (handlanden H. Nordin)	O. L.	—	5,0	

Vid nedläggning av poststationen i Höje överflyttades föreståndaren och lantbrevbäraren till Munkfors. Embryot till lantbrevbäringslinjen var den sju kilometer långa sträckan till Ena, där befolkningen fick posten två gånger i veckan från februari 1903. Lantbrevbärarens besöksställen är på tidtabellen angivna med ortnamn samt den person hos vilken posten skulle avlämnas.

Munkfors

Den 1 juli 1886 utökades det svenska poststationsbeståndet med tio nya poststationer. En av dem låg i Munkfors. Den kom till efter många om och men och det var inledningsvis till och med på tal om att poststationen i Ransäter skulle behöva stryka på foten i sammanhanget. Bland flera konkurrerande sökande antogs bruksbokhållaren Alfrid Dahlgren till föreståndare sedan han till skillnad från de andra accepterat den låga årslönen av 150 kr. Carl Grön (senare med namnet Nordenberg) blev senare föreståndare, men hans kontrakt blev uppsagt i anslutning till järnvägens tillkomst.

Den 1 oktober 1890 flyttades poststationen sålunda 700 meter till järnvägsstationen och stationsföreståndaren Lars Johan Sätterman blev ansvarig för samhällets postservice. Hans årsarvode för själva postsysslan, som höjts till 540 kr genom beslut i januari 1892, steg till 600 kr i anslutning till 1902 års allmänna reglering av arvoden till föreståndare för förenade post- och järnvägsstationer. Det ökade ännu mera och nådde till 900 kr jämte 780 kr i biträdesersättning, innan arbetet var så betungande att det inte lämpligen kunde förenas med järnvägsgröromål. Det berodde delvis på att järnvägen mellan Munkfors och Karlstad hade fullbordats 1903-1904.

Post och järnväg skildes sålunda åt den 1 januari 1911 och Anna Benedikte Stenberg blev föreståndare, senare med efternamnet

Bengtsson. Hennes årsarvode på 900 kr utökades med 300 kr för transporter mellan poststationen och tågen.

Helmy Andrea Johansson, som varit föreståndare för poststationen i Nol, tog över i Munkfors den 1 oktober 1914. Den fortsatta trafikökningen motiverade att poststationen höjdes till postexpedition den 1 april 1926. Med den för posten något underliga titeln stationsmästare blev Oskar Konrad Möller föreståndare. Medan han ännu hade fem tjänsteår kvar inrättades en poststation i Munkerud den 1 maj 1940, Den fick namnet Munkfors 2 med Edla Norrman som chef och utvecklades så bra att den efter 15 år höjdes till postexpedition. Med ny terminologi kallades den postkontor 1977 för att efter ytterligare ett par decennier avvecklas. Den drogs in den 31 mars 1989.

Bland Möllers efterträdare fanns John Andrew Gustaf Wahn och Arne Arvidsson samt Inger Johannesson som 1982 fick ta över ansvaret för service till cirka 3000 hushåll. Hon hade börjat sin postmannabana i Munkfors 1961 som brevbärarbiträde och via vägen som brevbärare, lantbrevbärare och postkassör avancerat till chefsbefattningen.

PÅ DEN GAMLA GODA TIDEN

ST-posten

8/94

Ellen Eklöf, Hagfors, fortfarande pigg och med minnet i behåll berättar från sin tid som postbiträde åren 1919 - 1927. Hennes yrkeskarriär slutade när hon gifte sig och fick sex barn. Stationsmästaren ansåg att gifta kvinnor skulle försörjas av sin make och inte förvärvsarbete. Någon enstaka dags inhopp blev det dock efter 1927.

Jag började på Posten den 19 juli 1919 när jag var 14 år. Posten var belägen där Triangelgården är nu. Förut var där en arbetarbarack kallad "lusknäppa", där fanns kackerlackor och andra smådjur. Så gjordes en storreparation och Posten fick flytta dit från järnvägsstationen. Jag minns att jag var så liten till växten, att jag fick stå på en trälåda för att nå upp när jag skulle skriva på tidningshögarna på disken. Det var en stor murstock mitt i lokalen, där vi ritade ett streck allt eftersom jag växte.

SPOTT ERSATTE VATTEN

Då fanns inte vattenledning inne, så vi hade inget tvättställ. När vi hade skrivit på nummer på tidningarna blev vi kolsvarta av trycksvärtan. Hade vi sådan tur att det regnat så det fanns en vattenpuss utanför, fick vi gå dit och skrubba av händerna. I annat fall fick man spotta på en näsduk och försöka få händerna rena.

POST PÅ SÖNDAG

Det fanns två postbärare, Erik Johan Kärnberg och Anton Persson "PostAnton". På den tiden bars posten ut även lördag och söndag, det var service det! Poststationsföreståndaren hette Hilma Haag och hon kom hit från Munkfors. Härifrån gick det post flera gånger om dagen, ett tåg till Filipstad och två transporter till Karlstad. På vintern kunde posttåget vara ända till 4-5 timmar försenat på grund av snö och kyla, det var mycket tågförseningar på SJ så utdelningen blev sen. Jag kommer också ihåg när kamrer Clarholm på järnvägsbyrån kom och skällde för att tidningen Svenska Dagbladet hade hål i nedre kanten. Det var en följetong som han klippte ur och han trodde väl att det

var vi flickor som hade sönder den, men än idag efter 65 år är det hål i nedre kanten efter tryckpressarna.

TJUVAR I FARTEN

1922 var det inbrott på Posten. Tjuvarna hade försökt spränga kassaskåpet, med misslyckats med att få upp dörren. Det var jord överallt för det var jordfyllning i dörren, men de kom över 22 stycken obligationer och 63 kr som låg i en oläst skrivbordslåda. Oh, vad rädda vi var när poliser och landsfiskal skulle förhöra oss, om vi lagt märke till några misstänkta, men vi var ju inte så gamla. På hösten 1923 skulle poststationen här ändras till postexpedition, då kom det en stationsmästare från Göteborg. Han hette Robert Dahlberg och fru Haag fick sluta och bara 1:ste biträdet Ellen Sandberg fick vara kvar. Jag och Nanna fick också sluta, för det skulle bara vara ett biträde.

Kärnberg hade också hand om transporterna till och från tåget och det hade han 35 kronor i månaden för av Postverket. Dahlberg frågade honom hur mycket han ville ha betalt för transporten och då begärde Kärnberg 50 kronor i månaden. Ja men det har ni ju förut! Fru Haag hade dragit av 15 kronor och betalat ett biträde i lön (vi hade ej mer betalt än 15 kronor i månaden). Kärnberg kunde aldrig förlåta fru Haag att hon hade lurat honom i flera år.

BÄTTRE LÖN OCH VATTEN

På sommaren 1924 slutade Ellen Sandberg för att resa till Amerika. Då fick jag börja igen. Jag var i Stockholm och hade plats, men fick bud att söka platsen på Posten här, så jag kom hem och började i augusti. Då hade det blivit både handfat och vattenkanna där, så

man fick tvätta händerna. Lönen hade stigit till 150:- i månaden så det var bättre på alla vis. På hösten 1927 slutade jag för att gifta mig.

Kärnberg brukade också läsa ut döda, som de gjorde på den tiden. Han hade en granne som kallades "mor Marit" som var litet elak. En dag fick han bud att hon dött, så han var inne och läste ut henne. När han kom in till sig igen, kom grannen i samma farstu och Kärnberg sa: "Nu Pettersson har Marit gått hem till Gud, jag har varit inne och läst ut henne." Pettersson som stod i köksfönstret och tittade ut, säger: "Ja nu ser jag Marit på väg till himlen." Då hade hon spelat död, men var färdig att gå ut strax efter. Det fanns många original på den tiden. ■

Ellen Eklöf

(Ellen Eklöf har själv skrivit artikeln som tidigare varit intagen i Vänerposten, personaltidning för gamla Karlstad region. ST-posten har fått artikel/författarens tillstånd till ny publicering).

